

הוצאת דבר (דברי חרוץ ארץ ישראל)

כפרו — אוצר החסידים — לזכאווים

לקוטי שיחות

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שני אורסאות

בני עבדים כמלובאווים

והנה ע"פ כל הנ"ל מובן דאין פונתו של רש"י ב... דומה ראה און להירצע וכו' בפני להסביר טעמא דקרא — דאין זה ענינו של רש"י בפרש"י פש"מ לבאר וטעמי עניני התורה ויא הוכרח לפרש טעם זה אלא להסביר הקושי שנתעורר ע"י בירושלמי גאון — הימנית (וכנ"ל ס"ב בארובה); ולכן דר"ש בלא ואז הדלת גר"י כי לפרש טעמא דרש"י בפש"מ וכתב (השם של בעל המימוזא) ר"ש הי"י דורש יונא לאור על המערכת זה הוא רק **אוצר החסידים** ב"א

770 איסטנץ פארק טעמא דקרא דרשו. ברוקלין, נ. י.

שנת הקצת אלפים שבע מאות שלשים וארבע לבריאת

ציטוטים מכתב-יד קודש על עלי ההגהה של "לקוטי שיחות" ש"ל לפני ארבעים שנה - אייר-סיון תשל"ד לתועלת הלומדים לפי המסלול של "ואתם תלוקטו"

לזכות
הרה"ח יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל שי'
הרה"ח יעקב בן שיינדל שי'
המסייעים בעבודת הק' "תמידין כסדרם"

קביעות שבועית בלקוטי שיחות -
ואתם תלוקטו

צילומי הכתי"ק בפרסום ראשון - מארכיון הרה"ג יהודא לייב שפירא שליט"א,
ר"י ליובאוויטש בפלורידא, מהעוסקים במלאכת הקודש של ה"לקוטי שיחות"
לפני "ארבעים שנה" (וכן ב'חזרה' על השיחות בשנים שלפנ"ז).
תודה וברכה לבבית שלוחות לו בזה על זיכוי הקוראים באוצרות אלו

להערות והארות: "ואתם תלוקטו"
דוא"ל: riz@neto.bezeqint.net
טלפקס 08-6882799 • 050-4125205

פתח־דבר

מטה 'ואתם תלוקטו' שם לעצמו מטרה, לעודד ולהחיות את הלימוד ב"לקוטי שיחות" בקרב אנ"ש והתמימים, וגם לרבות כל אחינו בני ישראל - ה' עליהם יחיו.

על מנת ליצור אוירה של "דיבוק חברים" ו"פלפול התלמידים" סביב ה"לקוטי שיחות", נקבע מסלול מסודר שבו מתמקדים בכל שבוע בלימוד ה"ליקוט" השבועי שיצא לאור, בדיוק לפני "ארבעים שנה" (בשנה שעברה היתה זו שנת תשל"ג, והשתא - שנת תשל"ד), זמן שיש בו סגולה מיוחדת להתבונן ולהעמיק "אדעתא דרביה".

ת"ל, רבים וטובים קיבלו את היוזמה והצטרפו אליה, כשהם נעזרים בחומרי עזר של סיכומים והערות ל"ליקוט השבועי", היוצאים לאור מבית 'ואתם תלוקטו' באופן של "תמידין כסדרן".

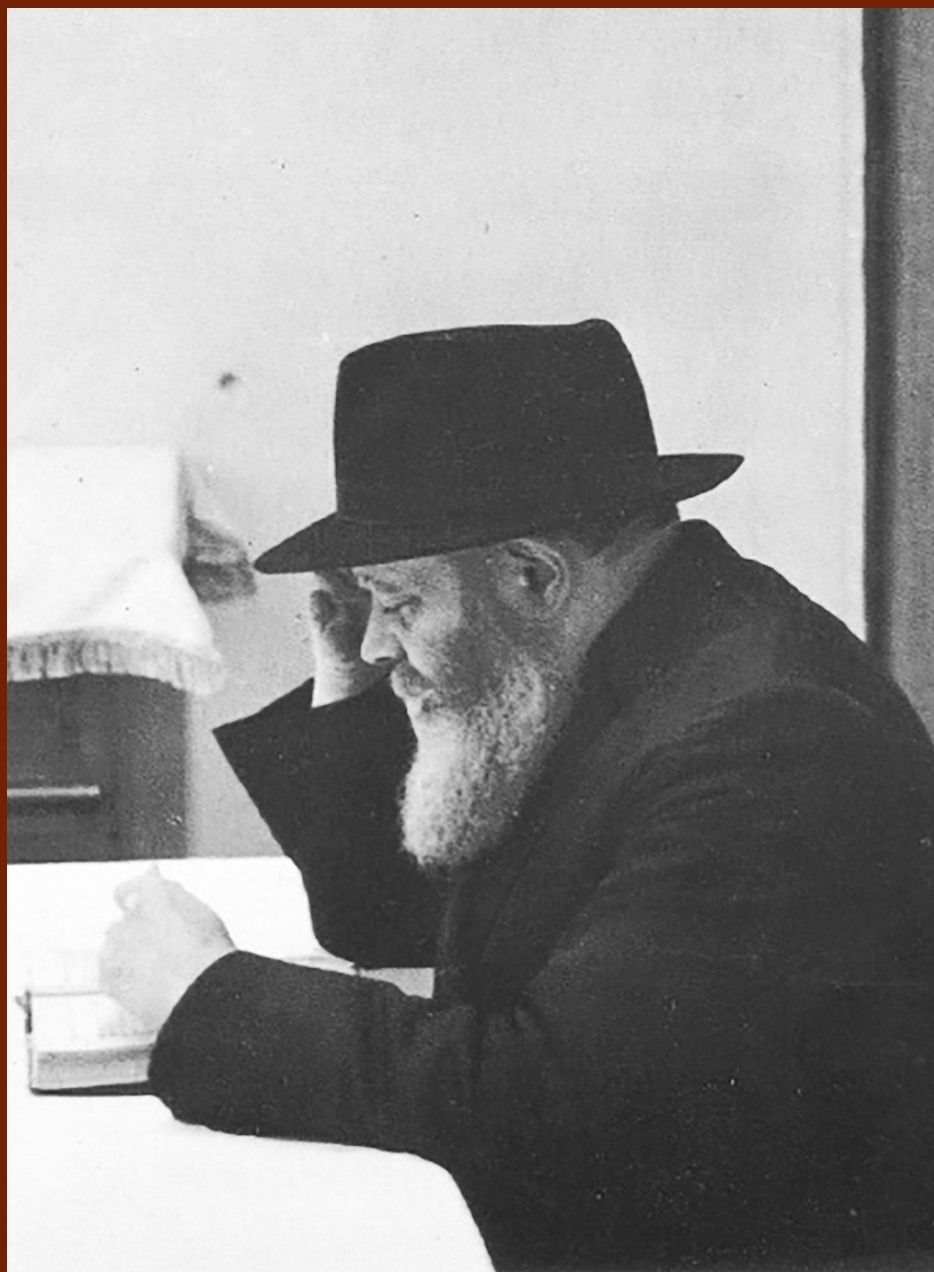
מדי פעם זוכים הלומדים והמעיינים לגילויים נדירים ויוצאי דופן - בבחינת "מוספין כהלכתן" - המעשירים את הלימוד הקבוע ומרעננים אותו בחיות חדשה. במסגרת זו הופקה בחודש אדר חוברת מיוחדת, שבה נחשפו בפעם הראשונה (לאחר ארבעים שנה!) כמה עמודים מתוך עלי ההגהה של ה"לקוטי שיחות" (כולם נדפסו לאחר מכן בחלק יא). החוברת התקבלה בשמחה ובהתלהבות, ורבים העידו על עצמם כי לפני כן לא ידעו שכליכך הרבה עמל ויגיעה הושקעו בהגהת ה'ליקוט', תוך דקדוק בכל פרט ופרט.

לאחר שהוכחה התועלת הרבה שבפרסום האמור, הוחלט לפרסם חוברת נוספת בסגנון זה, המוגשת לפניכם. גם בחוברת זו נחשפים גילויים "מאחורי הקלעים", השייכים ל'ליקוטים' שיצאו לאור לפני ארבעים שנה בדיוק, לקראת שבת פרשת אמור ושבת בהעלותך - תשל"ד (פ' אמור נדפס בחלק יב, ופ' בהעלותך בחלק יג); שני ה'ליקוטים' עוסקים באותו נושא - שיטת רש"י בענין "מלכיות, זכרונות ושופרות" - ונאמרו במקור בהתוועדות קודש אחת (ש"פ בהעלותך תשכ"ז, בקשר להפסוק "וביום שמחתכם .. ותקעתם בחצוצרות" שבפרשה).

העלעול והעיון בחוברת זו, ממחיש שוב את גודל הזכות והחובה, החביבות והמעלה שבלימוד ה'לקוטי שיחות', כאשר רואים אנו כמה שעות יקרות וקדושות הושקעו באמירת השיחות, במענה מפורט על השאלות הרבות, תיקונים והוספות, הגהה מדוקדקת בכל מלה ומלה; והכל - בשבילנו, כדי שנוכל ללמוד ולראות את האור כי טוב.

ויהי רצון, שבזכות הלימוד והעיון ב"גילויים" שזכינו להם כבר - נזכה בקרוב ל"גילויים" חדשים, לקיום היעוד "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

ל"ג בעומר תשע"ד

תצלום משנת תשכ"ז (משוער)

תצלום משנת תשל"ד (משוער)

מדוע בהתוועדות של פרשת בהעלותך, דובר על רש"י בפרשת אמור? • כמה פעמים היה נכנס ה'ליקוט' להגהה? • מה פשר ה'כוכבית' הנלווית לעתים למספר של הערה? • סקירה מלווה בצילומים בפרסום ראשון מעליי-ההגהה של ה'ליקוטים' מתקופה זו בשנת תשל"ד, לפני ארבעים שנה בדיוק

בשבת

חל חגיגה שבועות ביום רביעי, ושבת פ' בהעלותך היתה ט' סיון) התקיימה התוועדות, כנהוג בכל שבת שלאחר יום-טוב. מטבע הדברים, חלק גדול מן ההתוועדות הוקדש לנושאים השייכים לחגיגה שבועות, כמו גם להשלמת פרטים שנידונו בהתוועדות החג.

לצד עניני חגיגה שבועות, הרי הנוהג הקבוע - בהתוועדות שבתית - של ביאור בפירוש רש"י על התורה, לא זו ממוקמו; וכפי הנהוג בשנים ההם, עוד לפני ההתוועדות היו מכריזים על ה'דיבור' המסויים ברש"י שעליו ייסוב הדיבור (כדי לאפשר לציבור להתכונן ולעיין ברש"י עוד לפני ההתוועדות). היה זה רש"י בפרק י"ד פסוק י"ד, המדבר על "מלכיות, זכרונות ושופרות".

דברי רש"י אלו שייכים יותר לראש השנה מאשר לחג השבועות, כמובן; אלא שבשיחה הוסבר גם הפסוק עצמו (שעליו מדבר רש"י), המתחיל במלים "וביום שמחתכם ובמועדיכם", פסוק המשתלב היטב עם האוירה של שבת הסמוכה למועד.

ולמעשה, השיחה עסקה גם בפסוק שלפני כן - "וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם, והרעותם בחוצרות, ונזכרתם לפני ה' אלקיכם ונושעתם מאויביכם" - פסוק שהיתה לו אז משמעות אקטואלית במיוחד, לנוכח 'מלחמת ששת הימים' שהסתיימה (כמה ימים לפני חגיגה שבועות) בנצחון גדול ובהתערורות עצומה (אז התחיל 'מבצע תפילין'. והדברים ידועים); ואכן, חלק גדול מההתוועדות היה מוקדש לנושא המלחמה והמסתעף.

המפליא

הוא, כי למרות שההתוועדות היתה 'עמוסה' בנושאים רבים (חג השבועות; המלחמה והנצחון; 'מבצע תפילין', ועוד), לא הצטמצם הביאור רק לרש"י של הפרשה, פרשת בהעלותך - אלא "מענין לענין באותו ענין", נתבאר גם פירוש רש"י בפרשה קודמת, על הפסוק "זכרון תרועה" שבפרשת אמור, העוסק גם הוא באותו הנושא של זכרונות ושופרות (ובלשון השיחה, "העלפט דער אויבערשטער אז עס איז פאראן נאך אזא פירוש רש"י אין פרשת אמור"...).

הביאור ברש"י של פרשת בהעלותך נאמר בהרחבה יחסית, ואילו הביאור ברש"י של פרשת אמור היה יותר בקיצור. ואכן, אצל ה'חוזרים' שישבו לאחר ההתוועדות ושחזרו

את תוכנה מתוך הזכרון, בעל־פה ובכתב - נשארו כמה פרטים לא ברורים, והם העלו את שאלותיהם על הכתב והכניסו לקודש פנימה.

בתחילת המענה (צילום 1) - הודגשה המלה "אמור" שבנוסח השאלה וצויין בכתי"ק, "והובא בהתוועדות פ' בהעלותך רק בדרך אגב (ובמילא גם בקיצור)" - כלומר: מכיון שמדובר בשבת פ' בהעלותך, הרי שהביאור בפ' אמור נאמר רק כבדרך אגב ובקיצור, ואין להתפלא אם נשארו פרטים שלא הוסברו דיים.

בהשיות דש"מ בהעלותך נבאר במ"ש רש"י (אמור כג, כד) "זכרון תרועה - זכרון מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל", שכוונתו בפשט בזה הוא, שמירוש "זכרון תרועה" הוא שצריך להזכיר ענין עקידת יצחק שקרב תחתיו איל, וזהו מירוש "תרועה" שכתוב (כי לא מצינו בכל התורה, עד למרש מנחם, שצריך לתקוע בשופר בר"ה, ולכן מוכרח למרש ש"תרועה" הו"ע עקידת יצחק שקרב תחתיו איל), והזכרה זו הוא ע"י מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות. ובזה הירץ במ"ש רש"י "לזכור לכם עקידת יצחק כו" (דלכאורה, כשביל מה הוצרך רש"י למרש כאן הסעם על אמירת מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות), שכוונתו של רש"י אא אינו למרש הפסס, כי אם, אדרבה, מירוש הכתוב "זכרון תרועה" הוא לזכור לכם עקידת יצחק כו", אלא שהזכרה זו היא ע"י מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות.

שאלתו א) עפ"י משמות, הרי א אין הכרח ממשות הכתובים לכאורה, שהזכרת עקידת יצחק תהי' ע"י מסוקי צאצאא זכרונות ומסוקי שופרות דוקא. דלכאורה, אפשר להיות הזכרה זו ע"י אמירת מרש העקידה וכדומה, והנה ההכרח שההזכרה תהי' ע"י מסוקי זכרונות ושופרות דוקא? ב) בכל העשרה מסוקים ושופרות, לא נזכר (במשות הענינים) ענין עקידת יצחק, ורק ענין השופר דמ"ה, דגאולה בפשט העמידה, אבל לא ענין עקידת יצחק? ג) גם אם נאמר, שמכיון שכתוב בתורה "זכרון תרועה", צריך להזכיר ענין של (תרועה) שופר בפועל (ולא רק עקידת יצחק, שלא הי' שם שופר בפועל, ורק שקרב תחתיו איל, שמחיל צא צא התרועה דשופר), עדיין אינו טוב, למח צריך לומר מסוקי זכרונות. דלכאורה, הוציכו רק לומר מסוקי שופרות וגם מסוקים ע"ד עקידת יצחק, אבל לא מסוקי זכרונות (שלא מדובר בהם בפשט משות). הנה המורה זכרו, שנאמר בהשחה "דמכיון שנאמר בכתוב זכרון תרועה, הנה הזכרת "תרועה" הוא ע"י מסוקי שופרות. אבל מכיון שנאמר בכתוב "זכרון תרועה", צריך לומר גם מסוקי זכרונות". אם נכון כמו שחורגו, דלכאורה, כפי מסנ"ח בהשחה, מירוש "זכרון תרועה" הוא זכירת ענין העקידה (שקרב תחתיו איל, שהו"ע "תרועה"). הנה "זכרון" ו"תרועה" אינם ב' ענינים כי אם,

צילום 1
113
מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות

מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות
ענין עקידת יצחק שקרב תחתיו איל

והוא... (אמור כג, כד) "זכרון תרועה" הוא ע"י מסוקי שופרות. ובזה הירץ במ"ש רש"י "לזכור לכם עקידת יצחק כו" (דלכאורה, כשביל מה הוצרך רש"י למרש כאן הסעם על אמירת מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות), שכוונתו של רש"י אא אינו למרש הפסס, כי אם, אדרבה, מירוש הכתוב "זכרון תרועה" הוא לזכור לכם עקידת יצחק כו", אלא שהזכרה זו היא ע"י מסוקי זכרונות ומסוקי שופרות.

לעצם הענין, נוספו עתה בכת"ק כמה שורות להסבר הענין (צילום 2), אם כי גם זה נכתב תחת הכותרת "ובקצרה".... (פיענוח שורות אלו נדפס ב'תורת מנחם' חלק נ ע' 94-95)

The image shows a page of handwritten Hebrew text, likely a manuscript or a student's notes. The text is densely packed and includes several lines of corrections and additions. Some words are underlined, and there are various annotations and markings throughout. The handwriting is in a cursive style typical of the late 19th or early 20th century. The text appears to be a commentary or an explanation of a specific concept, possibly related to the 'Tora' mentioned in the adjacent text.

[אלא דבשבת לא נאמרה הגבלה בזמן - ולכן פרש"י "תמיד" (ובמילא הוכרח גם להוסיף: דאם נזדמן כו'), בשר המשקים מוגבל - "כאשר ייטב לך", וכאן בחודש הז' בא' לחודש]

ע"פ הנ"ל מתורץ ג"כ:

- 1) דלא העתיק רש"י בפנים תיבת תרועה. (2) הקס"ד דרמב"ן להקשות למה לא כתב רש"י גם ע"ד פסוקי מלכיות (ובפרט שתיכף מוסיף שזה נלמד ממק"א!).
- 3) הגירסא ברש"י (אלא שהקשו עלי' במפרשי רש"י) המוסיפה גם פסוקי מלכיות (דזהו שייך לפעולת זכרון תרועה (וכמו קול השופר דמתן תורה. ו"הפסקת הקול" "סילוק שכינה") והנפעל מזכיר את הפועל). ועוד.

הקושיא העקריית בפ' אמור: זכרון תרועה - תיבות רגילות בלה"ק, ומה הזקיקו לרש"י לפרש מה בזה בכלל? ועכצ"ל דרש"י פארטייטש תוכן (וטעם) הציווי הכי תמוה זה שיזכרו תרועה [דלא כטעות הרושם, שרש"י מפרש ע"ד הפשט הפשוט - שהרי לא מזכיר רש"י "ורבותינו דרשו" וכיו"ב: זכרון תרועה - זכרון עקידת יצחק!!].

וגם אין לתרץ (בדוחק עכ"פ) שיזכירו (זכות קיומם) מצות תקיעת שופר בראש השנה, שעדיין לא נצטוו על זה.

ומפרש"י (ע"ד "זכור את יום השבת" - "תנו לב לזכור" את יום השבת) דזכרון תרועה יהי' באופן דיזכירו פסוקי זכרונות (ע"ד הנ"ל, אלא שכאן הוא בנוגע לתרועה, ולכן צ"ל) ופסוקי שופרות.

מסתבר שהשורות הללו לא הספיקו להבהיר את הענין עד תומו, וה'חוזרים' שבו וביקשו הבהרה, ושוב נענו (צילום 3) - כשהפעם התשובה לא כתובה כענין עצמאי אלא משולבת בתוך נוסח השאלה (דבר מצוי במענות הקודש).

ב"ה, מועתק כאן קטע ממענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בביאור פירש"י דפ' אמור. וז"ל:

ומפרש"י (ע"ד זכור אלא את יום השבת) "חנו לב לזכור" את יוה"ש (דזכרון

הרועה יהי' באופן דיזכירו פסוקי זכרונות (ע"ד הנ"ל, אלא שכאן הוא בנוגע

להרועה, ולכן צ"ל) ופסוקי שופרות. [אלא דבשבת לא נאמר הגבלה בזמן -

ולכן פירש"י "תמיד" (ובמילא הוכרח גם להוסיף: דאם נזדמן כו'), בשר

המשקים מוגבל "כאשר ייטב לך", וכאן "בחודש הז' בא" לחודש".

לא חפסנו הכוונה במ"ש "דזכרון הרועה יהי' באופן דיזכירו פסוקי

זכרונות (ע"ד הנ"ל כו"). דמכיון שע"ד הפסוק פירוש זכרון הרועה הוא (כמוכרח

מהניקוד) שאז דערמאנעך די הרועה אלא (היינו ש"זכרון" אינו ענין בפני

עצמו, ורק בא בהמשך ל"חרועה", שצריך להזכיר את החרועה), מהו"ע אמירת

פסוקי זכרונות? ולמה אינו מספיק זכרון החרועה באמירת פסוקי שופרות שופרות

אז אין צורך (ע"ד הנ"ל) אלא וצ"ל ש"זכרון" אינו ענין בפני עצמו, ורק שצריך

לחה לב אלא לזכור את יום השבת?

כן לא חפסנו הכוונה במ"ש: אלא בשר המשקים מוגבל "כאשר ייטב לך".

דמלשון זה משמע לכאורה שפירוש הכתוב (וישב מ, יד) "כי אם זכרתי אתך כאשר

ייטב לך" הוא שבשעה זו ("כאשר") ייטב לך או "זכרתי". דלכאורה מפירש"י שם

"מאחר שייטב לך כפתרונני" משמע שמפרש שבקשתו של יוסף אינה שיזכיר אותו

לפניו (כפי שפירש"י) וכ"כ שם מפרשי רש"י שם שאי"ז מדרך המוסר, כי אם, דמכיון

שהוא אדם צדיק וישרי אורח (וישם מ, יד) ומהו הכוונה

שייטב לך כפתרונני, יגמול לו טובה החח טובה ויזכיר אתו. ומהו הכוונה

מ"ש ב"ה כ"ק אדמו"ר שליט"א "בשר המשקים מוגבל כאשר ייטב לך" אם הכוונה,

דאך שרש"י מפרש ש"כאשר" אין פירושו בשעה כ"א "מאחר", שהוא נחינה טעם, מ"מ

מוכן, אשר דמ"ש שיהי' "ייטב לך", הטעם על "זכרתי", צריך להיות גם המסובב

מהטעם (ודלא כמ"ש מפרשי רש"י שאין זה מדרך המוסר). אם נכון?

צילום 3

[Handwritten notes in Hebrew, including corrections and explanations. Some notes are written vertically on the right side of the page.]

שבע שנים

לאחר מכן, בשנת תשל"ד, ערכו חברי המערכת את השיחה העוסקת ברש"י בפרשת אמור כ'ליקוט' מסודה, והוא יצא לאור לקראת ש"פ אמור (תשל"ד). כמובן שבעריכת ה'ליקוט' נעזרו ושילבו מתוך המענות שזכו לקבל בכת"ק, כפי שאפשר לראות (בצורה חלקית) בעמוד המצורף (צילום 4 - מתוך לקו"ש חלק יב ע' 105).

למותר לציין, כי לקראת הדפסת השיחה כ'ליקוט' היא עברה עריכה מחודשת. רק לאחר סיום העבודה המאומצת, כולל שיפור הלשון והסגנון, נכנס ה'ליקוט' לקודש פנימה להגהה ראשונה, ומשם נלקח לבית הדפוס. מהדפוס היו מקבלים עלי הגהה מיוחדים, והם היו נכנסים להגהה שנייה וסופית, ורק לאחר סיום התהליך כולו יצא ה'ליקוט' לאור עולם.

[יש לציין, כי כמה פרטים מתוך המענה שבצילום מס' 2 לא נכנסו בתוך ה'ליקוט' - משום מה - כגון: השורות האחרונות המתחילות במספר 3].

לאחרי מאורע ושינוי גדול בחיינו,¹¹ שכ"ז מטריד את האדם וגורם לו שישכח; — לכן צריך שיזרוזוהו ל"זכירה, לנתינת לב מיוחדת "כי אם זכרתני".

אבל בנדו"ד הרי אין צורך כלל לזכרון ונתינת לב מיוחדת דהרי אין הצייווי אלא למשך יום אחד («בחדש השביעי באחד לחדש») — ועפ"ז הו"ל לכתוב בפירוש «אמירת תרועה»?

18) מ"ש רש"י «תמיד» אי"ז בתור פירוש ענין «זכירה» בכלל — שזכור» בכלל משמעו לזכור תמיד, כ"א רק בנוגע לזכירת שבת — דמכיון שלא נאמר בזה הגבלה בזמן — ה"ה לזכור תמיד.

אבל בשר המשקים (דלהלן בפנים), וב-פרשתנו יש זמן מוגבל; בשר המשקים «כאשר ייטב לך», ובנדו"ד «בחדש ה' כא' לחדש».

21) ויתירה מזו בנדו"ד: שר המשקים לא ה" צ"ל רוצה לדבר ע"ז שהרי עי"ז יצטרך להזכיר חטאו, וכמבואר בכתוב (מקץ מא, ט): את חטאי אני מזכיר היום גו'.

ד. אבל עדיין צריך ביאור למה כתבה תורה הצייווי דאמירת פסוקי שופרות בל' זכירה, זכרון תרועה:

צייווי על «זכרון» יתכן במקום ש-שייך הפכו — שכחה, ולכן צריכים אזהרה שיתנו לב לזכור הענין.

ולכן צ"ל הצייווי «זכור את יום השבת»: מכיון שתוכן ציווי זה הוא «לזכור תמיד (גם בימי החול) את יום השבת שאם נודמן לך חפץ יפה תהא מזמינו לשבת», הרי אפשר שבימי החול ישכח האדם ע"ז, ולכן הזהירה התורה «זכור את יום השבת» (ואל תשכחה) גם בימי החול, «שאם נודמן לך כו'».

[ועד"ז בבקשתו של יוסף לשר המשקים (שכבר למדה התלמיד) : «כי אם זכרתני אתך גו'» — מכיון שהבקשה היא על לאחר זמן (לאחרי שיצא מבית האסורים וכשתהי' לו הזדמנות מתאימה לדבר עם המלך²⁰)

גם

הביאור ברש"י בפ' בהעלותך - בקשר לפסוק "וביום שמחתכם" והפסוק שלפניו (כאמור) - נערך ויצא כ'ליקוט' באותה שנה (תשל"ד), לקראת שבת פרשת בהעלותך. לפנינו קטע מתוך ה'ליקוט', שבו ניתן לראות דוגמה לשתי ההגהות: בקטע הראשון אנו רואים את ההגה הראשונה, ובקטע השני - לאחר שהדברים כבר תוקנו ובאים באותיות דפוס, ועתה באה הגהה שניה ואחרונה [ראה צילום מס' 5].

ניתן לראות כאן את ההבדל הכללי שבין ההגהות - בראשונה נעשים תיקונים יותר מהותיים בתוכן ובסגנון, ואילו בשניה (לאחר שהעניין כבר מוגה באופן כללי והשיחה מסודרת כבר באותיות דפוס) באים תיקונים יותר קלים בלשון וכדומה.

דובר כמ"פ שדרשו של רש"י בפירושו עה"ת לפרש כל דבר הקשה בפשט"מ - ועפי"ז צלה"ב, למה לא פירש רש"י התיבות "וביום שמחתכם" (הנאמרות בתחלת

הסוב) - באיזה ימי שמחה הכתוב מדבר, דהרי א"א לפדשם על ימי המועדים לשמחה" דהרי נכחו ונאמרתי ח"כך לאח"ך "ובמועדיכם".
 בספרי עה"פ מפרש: "וביום שמחתכם - אלו שבתות". אבל א"א לרש"י - ע"פ
 שיהא נקרא עש"ז "וביום שמחתכם" סתם, ובפרש כשנאמר בסמיכות ל"ובמועדיכם" שבהם מפורש ל"וביום שמחה" ושמתח בחג"ך וגו' "באף אח"ל שיש הפרדה על פניו" זה מפשטות הכתובים, ומה אין זה פשוט כ"כ. והג"ל לרש"י ע"כ"ם למרשו כפירוש

צילום 5 - הגהה א

בספרי עה"פ מפרש: "וביום שמחתכם - אלו שבתות" (אבל: א) אי"כ הי"ל לרש"י לפרש זה, (ב) א"א לרש"י - ע"פ שיטתו בפירושו - לפרש כן ד(בפשטות הכתובים) לא מצינו ענין השמחה בשבת, שיהא נקרא עש"ז "וביום שמחתכם" סתם, ובפרש כשנאמר בסמיכות ל"ובמועדיכם" שבהם מפורש בקרא שמחה, ושמתח בח"ך וגו' ולהעיר דאפילו ע"ד הה"ל לכה וכו' אין זה פשוט כ"כ יי. [ואין לומר דכונת הכתוב לימי שמיחה פרטית של איש פרטי דלשמביא קרבן לה' יי צריך לתקוע כו- שהרי, כנ"ל, פרש"י "עולותיכם" בקר-בגמגמ צבור הכתוב מדבר".] ומכיון שאין רש"י מוערך כלום בפירוש יתבות אלו עכצ"ל יי שלדעתו של רש"י מובנות הן מעצמן ואינן זקוקות לפירוש.

הסתקן

דובר כמ"פ שדרשו של רש"י בפירושו עה"ת לפרש כל דבר הקשה בפשט"מ - ועפי"ז צלה"ב, למה לא פירש רש"י התיבות "וביום שמחתכם" (הנאמרות בתחלת הכתוב) - באיזה ימי שמחה הכתוב מדבר, דהרי א"א לפדשם על ימי המועדים לשמחה" דהרי נכחו ונאמרתי ח"כך לאח"ך: (א) בפ"ע (ב) ובוא"ו המוסיף "ובמועדיכם" יי.

ה'ה' ק"ל

מ"פ, הי"ל
 ה'ה' ק"ל

ק"ל

צילום 5 - הגהה ב

לתועלת המעיינים, נפענח בקצרה את ההגהות שבצילום זה (5). נושא הקטע הוא - מה הפירוש "וביום שמחתכם"? והקושי הוא (בלשון השיחה), "למה לא פירש רש"י התיבות "וביום שמחתכם" - באיזה ימי שמחה הכתוב מדבר, דהרי אי אפשר לפרשם על ימי המועדים לשמחה".

מדוע באמת אי אפשר לפרש ש"וביום שמחתכם" מדבר על המועדים? בטיזת השיחה נכתב: "דהרי נפרטו ונתפרשו תיכף לאח"ז 'ובמועדיכם'". בהגהה הראשונה נשתנה הסגנון, ונכתב (המלים המודגשות הן אלו שנוספו בכת"י ק), "דהרי נזכרו תיכף לאח"ז (א) בפ"ע (ב) ובוא"ו המוסיף 'ובמועדיכם'".

בהגהה השניה נוספו עוד שני מלים להבהרה: אחרי המלים "ובוא"ו המוסיף" שנכתבו בהגהה הראשונה - נוספו המלים "על הקודם".

ועוד בהגהה השניה: ביחס למה שנכתב כי "דרכו של רש"י בפירושו עה"ת לפרש כל דבר הקשה בפשוטו של מקרא" - נמחקה המלה "הקשה" ונכתב במקומה "הסתום" (הסבר ההגהה: המלה "הקשה" מתאימה בעיקר כשמדובר בענין שיש עליו קושיא ספציפית, כמו סתירה ממקום אחר וכדומה; ואילו המלה "הסתום" מתאימה גם לדבר שאין בו קושי מיוחד אלא רק שכונתו מעורפלת ולא ברורה, כמו בעניניו שהמלים "וביום שמחתכם" אינם מפורשים מספיק).

נפענח גם את הקטע הבא, שבו מובאים דברי הספרי (הידועים), שמפרש "וביום שמחתכם - אלו השבתות"; והכוונה כאן היא לשלול את האפשרות שגם רש"י - בדרך הפשט - סבור ש"וביום שמחתכם" מתייחס ליום השבת.

בתחילה נכתב, "אי אפשר לומר שרש"י מפרש הכתוב כפירוש הספרי, דהרי בפשטות הכתובים לא מצינו ענין השמחה בשבת .. ובפרט כשנאמר בסמיכות ל"ובמועדיכם", שבהם מפורש ענין השמחה "ושמחת בחגיך וכו'". ואף את"ל שיש הכרח על פירוש זה מפשטות הכתובים, מ"מ אין זה פשוט כ"כ, והו"ל לרש"י עכ"פ לפרשו בפירושו";

בהגהה הראשונה (וכך נשאר גם בהגהה השניה - ללא שינוי) תוקן הסגנון ונכתב כך (המלים המודגשות כאן הן אלו שנוספו בכת"י ק):

"(א) א"כ הו"ל לרש"י לפרש זה. (ב) א"א לרש"י - ע"פ שיטתו בפירושו - לפרש כן (בפשטות הכתובים) לא מצינו ענין השמחה בשבת .. ובפרט כשנאמר בסמיכות ל"ובמועדיכם" שבהם מפורש בקרא השמחה "ושמחת בחגיך וגו'". ולהעיר דאפילו ע"ד ההלכה אין זה פשוט כ"כ."

שני העמודים

הבאים (צילום 6), גם הם מההגהה השנייה של ה'ליקוט' לפרשת בהעלותך (תשל"ד), וכאן אנו רואים כי למרות שמדובר בהגהה שניה - לאחר שהשיחה כבר מעומדת לדפוס - עדיין יש מקום לשינויים גדולים במבנה השיחה.

כך נוסף לו בכתב־יד־קודש סעיף שלם(!), סעיף ז, הגורם לשינוי המספור של כל הסעיפים הבאים - סעיף "ז" המקורי הופך (בכת"ק) ל"ח", הסעיף שהיה צריך להיות "ח", הופך ל"ט", והסעיף האחרון מקבל את המספר "י"ד".

זאת בנוסף לשינויי סגנון - כמו: בשיחה בא לבאר מדוע הסדר שבו אומרים בפועל הוא "מלכיות, זכרונות ושופרות", ואילו בכתוב כאן מרומזים שלושת הענינים הללו בסדר הפוך (קודם כל "שופרות" - "ותקעתם", לאחר מכן "והיו לכם לזכרון", ורק לבסוף "אני ה' אלקיכם" שממנו לומדים "מלכיות").

ובכן, בתחילה נוסח הענין כך, "אבל עדיין חסר ביאור: עפ"י הספרי שהסדר צריך להיות "המליכה עליך תחלה ואח"כ וכו'", למה כתוב בתורה באופן אחר? והביאור בזה בפנימיות הענינים..."

אולם בהגהה נמחק כל זה, והסגנון הפך לנוסח של הסבר חיובי בלבד (ללא אזכור של שאלה ותמיהה):

"ויש להמתיק שינוי הסדר בהלימוד כאן - ממה שנאמר בקרא ע"פ פנימיות הענינים".

וגם תוספת של שתי הערות די ארוכות, המשוות בין הפסוק בפרשת בהעלותך לפרשת אמור - דבר שלא היה לו זכר בשיחה כפי שנערכה לאחר ההגהה הראשונה.

יצוין שבהגהה השניה, מכיון שכבר עשו את ה'סדר', הרי שכל תיקון היה קשה לביצוע [בימים ההם, לפני עידן המחשבים וכו'] - לדוגמא: כאשר היה צורך לשנות את אחת, היה הכרח לשם כך להסיר את כל השורה שבה האות, ולסדר את כולה מחדש!

זה ההסבר לכך שההערה הראשונה שנוספה כאן בכת"ק מודפסת ב'לקוטי שיחות' שלפנינו במספר "17*" - כלומר: בתוספת כוכבית. אם הערה זו היתה מצויינת במספר המתבקש, היה הדבר משנה את כל מספרי ההערות הבאות, דבר שידרוש לסדר את כל השורות הבאות מחדש. כדי לחסוך מאמץ רב זה, נתנו להערה החדשה את אותו מספר של ההערה הקודמת לה, וכדי להבדיל ביניהם מוסיפים כוכבית.

[מעניין שההערה השניה - שגם היא נוספה בכת"ק בהגהה השניה - באה ב'לקוטי שיחות' במספר רגיל (20), בלי תוספת כוכבית; כנראה שהיתה הערה קודמת שנמחקה תוך כדי ההגהה, וכך הסתדרו המספרים].

גוי וביום שמחתכם ובמועדיכם גוי"
עניני צבור הם כנ"ל, מובן שגם
המשך הכתוב "ותקעתם בחצצרת" על
עולותיכם וגו' מקבצתם צבור הכתוב
מדבר".

דניאל

הפסוק "גוי"
אם זאת לא יפה?"

ו. והנה עפ"י הג"ל דפסוק זה נא'
נוך בהמשך להפסוק. דלפניו, מובן ג"כ
דאין לפרש "אני ה"א" הנאמר כאן
כפירושו בשאר מקומות "נאמן לשלם
שכר" דהרי מפורש בפסוק הקודם
דישלם שכר: "הרעותם בחצצרת"
(ועי"ז) ונושעתם מאייביכם" — ומאי
קמ"ל קרא יתרה בפסוק הבא תיכף
לאח"י דגם על "ותקעתם גוי" ישלם
שכר.

שניה

ולכן מפרש רש"י "אני ה"א" ה'
נאמר כאן ~~ללא~~ בא' להנ"ה על
~~השולש~~ שם (פירושו ככתב) אלא
ללמד הלכה, ולכן מדויק רש"י בלשונו
וכתוב "מכאן למדנו" היינו שאינו
בא לפרש פירושו של התיבות "אני
ה"א" (כי פירושו כפשוטו), אלא לפי
רש הגלמד מהן.

ד

ומשמך רש"י: "מלכות עם זכרונות
ושופרות שניא ותקעתם הרי שופרות
זכרון הרי זכרונות אני ה"א זו מל'
כיות". ואין כוונתו לפרש ד"ותקעתם
גוי זכרון" הוא אמירת פסוקים (ש'
ה"ז — היפך הפשט); אלא שבוה
שהכתוב מוסיף כאן "אני ה"א" מלמ'
דגו דכשיש (תוכן של) שופרות זכ'
זכרות צריך לצרף עמהם גם (תוכן
של) מלכות" —

אם עבר נאמן
דפסוק אלאו אלאו
(שם)

דכשם שבד"ה שניא ותקעתם הרי
יש (תוכן של) שופרות (ע"י תקיעה),
לזכרון הרי (יש תוכן של) זכרונות
(שנומרים לפני אליקים) ואני ה"א
זו מלכות, כמ"כ בכל מקום שיש
זכרונות ושופרות (בין כפשוטו כבי'
נדו"ד, בין אמירת פסוקים בר"ה)
צ"ל עמקן מלכות.

כפשוטו זה

וכאן לא עבר נאמן אלאו - גי'ן

כפשוטו (ואכן אין אכזר)

אוסף (גוי יתרה)
אחזרה

ע"פ ע"כ

ולכן מדויק רש"י ואינו כותב "פסו'
קי זכרונות ופסוקי שופרות" (ככס'
אמור) אלא "זכרונות גוי שופרות"
שהרי כנדו"ד אין הכוונה לפסוקי
זכרונות ושופרות אלא כפשוטו בק"ל.
ו. והנה יש מקום להתלמד מפי'
לח להקשות ~~שם~~ ב"מלכות
(אח"כ) זכרונות (ואח"כ) שופרות"

א. כפשוטו מה ע"כ ע"כ אולי
ה"ה הפסוק הוא ע"כ ויתרתי
ובכחך אלוהים
ש"ע יתנו אפילו ה' - ונאן דכ"ה

ה' (ע"כ) ונפיקתם ה' ונפיקתם אלוהים
הוא ע"כ ע"כ ה' אלוהים ונפיקתם
יתנה ע"כ ה' - אלא
וה"כ: אפילו אפילו ה'

אולי יתרה
הוא

והוא

- (1) וביה בלוקטו
- (2) ראה טו, יד, ובנוסח התפלה דשי'
לס' ובלום: מועדים לשמחה.
- (3) ע"ד ההלכה: ראה ש"ע אדה"ו
כרמ"ב סי'א ובקו"א שם סק"ב לקוש'
ח"ד ע' 1090 הערה 31, וראה בארזות'
ט"ה סאת השנה מערכת אלין כללים
ס"ה פ"ב אמבואה דספרי כאן, וראה בפע"י
צמ"ח כאן. ע"ד הקבלה וחסידות: ראה
לקו"ת צו י"א, ד ואילך ושי"ג ובכ"מ.

וכן הוא בתפלה דר"ה - משא"כ

כתוב (לפרשי) מתחיל בשופרות אח"כ זכרונות ומסיים במלכות וכן מסוים דש"י "ובו" - כור נתן להמשך דברי הספרי ודיל: אם כן מה ראו הכמים לומר מלכות תחלה ואח"כ זכרונות ואח"כ שופרות (וסתרי) המלכות עליו תחלה ואח"כ בקש רחמים מלפניו כדי שתוכר לו זי ובמה בשופר.

ואין דש"י מעתיק וכותב זה בפי' רובו, אלא מרמו בכו"כ" כי קושיא זו אינה בפש"ט.

אבל ענינו חסר ביאור עפ"י הספרי וסדר יצ"ל המליכות עליו תחלה ואח"כ כ"ל למה בתוך בתורה כח"ל

הפסוק מזה מפנימיות הענינים: בענין מלכות וזכרונות ושופרות מכ"כ אר"י ד"שופרות" היינו בינה "וב" רונות" - ז"א ומלכות" - מלכות. והנה בתורה (שהיא מלמעל"ט) מור באים הענינים לפני סדרם מלמעל"ט: מתחיל משופרות - בינה אח"כ זכ" רונות - ז"א ואח"כ מלכות. אבל סדר עבודת האדם (שהוא מלמעל"ט) מתחיל בדרגא התחתונה ועולה מדרגא לדרגא מלמעל"ט. לכן בתפלה הסדר הוא: מתחיל ב"מלכות" כו" - מל" כות ואח"כ ז"א ואח"כ בינה.

ביאור המשך הכתובים בעבור דתו הרוחנית של כאריא:

"כי תבואו א"מלחמה כו" מרמו על מלחמת האדם עם היצור "תמיד" שהוא "הצר הצורך אתכם" "כי אין לני צר הצורך כמותו" ובפרט בשעת התפלה ד"שעת צלותא שעת קרבא" שאז בא היצור ללחום נגדו לבלבלו במח"ו כו".

ומלמדנו הכתוב העצה היעוצה לני אצון המלחמה: "והרעותם בחצרות" ונדבא ביטול והכנעת. שיתחנן לפני הקב"ה "לרחם עליו" על נפשנו להצילה ממים הודונים" ועי"ז ונד" כרתם לפני ה'א וגושתם מאויבי כס".

אולי יהשוב האדם בנפשו: העבודה הנ"ל מוכרחת בתחלת וראשית הע" בודה כשיצרו בתקפו ומתגבר עליו; אבל לאחר נצחון המלחמה והישועה מאויביו, ועובר להשי"ת ע"פ טעם ודעת ויש לו תענוג בה. אינו מוכרח הביטול וההכנעה.

מלמדנו הכתוב, וביום שמחתם גו' (כ"ג)

מ"ב מ"א מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט
מ"ב (מספר א"ת) מ"ג
ה"ט מ"ג שופרות יועה (מ"ו)
מ"ו (מ"ו המספרות)
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

מספרים

* וכן כ"כ מ"ו א"ת מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

ו"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

שינויים מפליגים

מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

מ"ו

מ"ז

לע"נ

הרה"ח ר' **יחיאל מאיר יהודה** ע"ה
בן המשפיע הרה"ח ר' **דוד** ע"ה
גולדברג

מרת **נחמה** ע"ה
בת המשפיע הרה"ח ר' **דובעריש** ע"ה
רוזנברג

נלב"ע אור לח' סיון תשל"ד

- במלאת ארבעים שנה לפטירתם באופן ד"והפלה הי" -

ומכאן ולהבא יהיה אך ורק למעליותא
טוב הנראה והנגלה, למעלה ממדידה והגבלה

(ראה שיחת ש"פ נשא תשל"ד)

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" בקרוב ממש

נדפס ע"י ולזכות בני משפחתם
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות